

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Concordantia relatiui & antecedentis. Pone relatiuu[m] cum præcedente in
eodem Et genere, & numero, necnon persona in eadem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

corculos esse dictos qui sapiētia p̄stiterūt. Si cognoīa desināt in us, faciūt ex se fœminina in a, ut despauterius despauteria, sic ppria, ut paulus paula, & alia interim, ut ioānes ioāna. Cōsulēde sunt aures, licet autē hic fingere, & ubi doctissimi regulas dedere ut silia efficia mus, aliter inutiles uiderēt regulę. Cognomina igit̄ aliqñ nihil uari abuntur, sed appellatiuis erūt in tota scriptura non ablimilia, ut Picus pica, Merulus merula, lup⁹ lupa, asinus asina, afella, ut apud Hora. Vinnius afella, aquila, & cetera aliqñ denoīatiua erūt formanda ut paludanus, torretinus, montanus, apud Plī. in eplīs propriū est, aut cognomē, sic Petrus Pontanus, ideo mirū est Cēcū Brugēsem se uocare Petrū de ponte, sed quō formabimus denoīatiua, doceo ex Prisciano, & alijs id clare in alio capite grāmatices nostrę. Ceterū id unū exploratissimū, ea de re non esse certas regulas, ideo cōsulen dę sunt aures, & p̄cipue docti uiri. Sed dabo nūc formationē denoīatiuorū & possessiuorū, ut possum breuissimā. Ithacus, p̄ ithacē sis ab Ithaca regione, ut ithacus Vlysses. Cōsidera semper silia, quia hic plene docere nolo. Cardia cardiacus, Cyprius cipriacus, pelus sium pelusiacus, iliū iliacus, & silia, Nauclerus quoq; naucleriacus facit apud Plautum. Græca tertię Hector hecторicus, rhetor rhetori cus, grāmatos grāmaticus, tros troos troic⁹, sic alia sine regula. Cre ta creticus, alia asiaticus, persis persicus, satyra satyricus, apher aphri cus, italus italicus, cyprus cypricus, mulio mulionicus, socrates so craticus, marmē i marmoreus, plumbi plūbeus, sed hmōi raro uis deo esse cognoīa, ideo uenio ad anus, Roma romanus, mātua mā tuanus, sed multa faciunt inus, ut messala messalinus &c. Virgilius uirgilianus &c. Cicero ciceronianus &c, ut antonianus, catonias nus &c, rusticus rusticanus, tusculus tusculanus, sed masculus mas sculinus, oppidum oppidanus, toletū toletanus, lux lucanus, fonta nus, montanus, pontanus, cæfarianus, ueteranus, neapolita neapoli tanus &c. Caput capito, pinso piso, nasus naso, labiū labeo, rubeo ruber, macero macer, cimbrīa cimber, arpinū arpinas, aquinū aquī nas & similia. Mercurius mercurialis, mola molaris &c. Forēsis, cas strensis, atheniēsis &c. sed finem facio, quia admonere solū uolui, nō formationes docere.

Concordantia relatiui & antecedentis.

Pone relatiuū cum præcedente in eodem
Et genere, & numero, necnon persona in eadem.

Relatiuū & antecedens cōuenire debent in genere, numero & p̄

B

Ioannis Despauterij Niniuite

sona, ut uideo patrē quē diligo, addo cōtra grāmaticastuos in psona quia relatiua q, q̄, quod, de qbus p̄cipue intelligit̄ regula, ex se nulli us sunt psonę, sed eā capiūt ab antecedente, q̄ circa relatiuū semp̄ est ei⁹ psonę cui⁹ āncedēs. & oē qdē nomē p̄ter uocatiuū tertie psonę est, nisi uirtus eius aliūde pendet. Si aliter inueniat̄, nō imitabimur. q̄a licentia est, aut error. Vitādū autē utrūq; ut in cātico triū pueroꝝ rum, B̄ndicite d̄no oēs aque q̄ sup̄ cœlo sunt, p̄ estis, & alibi. In au ijs tuis hierusalē. Hierusalē q̄ ædificat̄ ut ciuitas, p̄ ædificaris, in quibus & si qua sint similia, deceptus est. interpret̄ ex ignorantia idiomatis græci. ait Valla in Mattheū, Simile sed rarissime apud poetas est inuentū. Necq; miret̄ quisq; q̄ dixerim sacrū interpretē aliquādo deceptum, ex ignorātia proprietatis græcę lingug, q̄a dicit Hieronymus in prologo bybliorū. Nolo ut offendaris in scripturis sanctis simplicitate, & quasi uilitate uerborū, quæ uitiō interpretum, uel de industria sic, plata, ut rusticā concionē facilius instruerent. Ecce Hieronymum dicentē sacrā scripturā plæriscq; in locis uitiō interpretū eē tralatam. Locus igitur pro cōgruitate ex sacris parū est efficax, ut Valla in nouū testamentū pulchre ostendit. Particulā in persona, Nigē ponit cum doctissimis, quos libentius sequor q̄ ineptos litotrocos. Est quādo relatiuū & āncedēs cogūtur esse eiusdem casus, ut si āncedens sine uerbo ponat̄, ubi absolute poni dicitur, ut relatiuū habeat locū, quod Alexāder notauit in Nono, ut baculus tuus & uirga tua ipsa me consolata sunt. Sp̄ritus qui a patre procedit, ille uos docebit omnia. In purgatorio degentium misereor eorū. Habitantibus in umbra mortis lux orta est eis. Ver & æstatē tu plasmasi ea Gloria tibi domine qui natus es de uirgine. Tullius, Ludo autē & ioco, ut illis quidē licet, sed sicut sompniō posuit hæc testimonia Zenodorus. In illo autē, Dominus in cœlo sedes eius, in quo quidā difficultatem habuerunt, excusat̄, quia uehementioris laudis gratia solū repetit̄, quū dicit̄ Psal. x. Dominus in templo sancto suo, d̄ns in cœlo sedes eius. Alexāder in Nono nō inepte dixit. Ad uerbū sepe uel ad adiectiua relatiuū inuenies, fugis aut piger es mihi quod, p̄cul absit. Cæterū, quia ornata inornatis, barbara latinis plærūq; miscuit, ab omnibus ferme ut barbarus explodit̄, nec si quid bene dixit, bene dixisse creditur. Ad uerbū itaq; uel adiectiua sit relatio, & uideit̄ esse generis discordia, nec est ueluti piger es quod mihi procul absit, latine & elegāter dicit̄ p̄sertim ubi parenthesis, id est sententię interpositiōe opus est, quia non refertur piger, sed infinitiū cum suo casu, ut piger es quod pigerū esse mihi absit, aliter dicendū foret. piger es qui mihi absis, & cum dico fugis quod turpe est, sensus est, quod fugere nō qd

fugis. nā infinitiuus loco noīs est neutri generis p regulā nostrā. Per se nullius generis pro noīe sumptū est medium &c. ut scire tuū, uelle suū &c. Ideo hic nullū est cōtra regulā uitiū, sed elegātia potius. Paulus, Sup oīa hęc charitatē habete, quod est uinculū perfectionis. Teren. In tēpore ad eā ueni quod est omniū primū. Idem, quod istī fortunatū putant, uxorem nūcū duxi. Si tibi (quod minime uelim) māli quidpiā obuenerit, opem ferā. Paulus, Omnis fornicator aut imūdus, aut auarus, quod est seruitus diaboli. Tullius, Qui uirtute præditus est (quod est diuitiarū propriū) hic suis rebus contentus est. Itē Epicurus ponit scēlicitatē in uoluptate, quod sapiētes non faciūt. Zēderus, ubi qd difficultatis incidit, ad opus maius relegat, sed id opus nunq̄ uidere potui, nescio an editum sit. Argumentat itaq̄ hoc modo, si hęc oratio sit latina, piger es quod mihi procul absit, quia implicite refertur infinitiuus, eadem ratione dicetur latine. Vidi Gadauum quæ est pulchra, quia intelligitur urbs. Vide Lisam quod est amœnum, quia intelligitur flumen, de hoc inquit uidebitur in opere maiore. Ego igitur respondeo non esse simile, quia quū dico Gandauū quæ, Lisa qd &c. antecedens nullo mō exprimitur nec scdm condeclinia quidē, hic ꝑo piger es quod &c, totū antecedens exprimitur scdm condeclinia, & refert scdm q̄ referri potest, ut sicut non dicimus uideo uirū, qui uirū currit, sed qui uir, ita non dicimus fugis quod fugis mihi absit, sed quod fugere, quia solus infinitiuus potest fungi uice nominis. Ait Teren. in Eunū. Qui habet salem quod in te est, quidā exponūt qd salem habere. Alij qd sal, quia uolūt salnū casus solū esse neutri generis, sed eos delirare in generibus probauimus, doctissimi dicūt quod i. quæ res, ut triste lupus &c. Sic Nebrissenis declarat, & illud Salustij in Catili. Interea seruitia repudiabat, cuius inuicio magna copia ad eū cōurrebat, cuius, i. cui⁹ rei. Alijter loquutus est Boetius de consola. dicēs, Nihil imbecillius homine quos morsus muscularū necat, ubi ad singlōs respexit, quia homo indefinite significat, sed notādē magis q̄ imitādē sunt tales oratiōes. In Euange. Diabolus est mendax & pater eius. Eius neutrū est, si sub audias mendaciū, mascu, si mēdacis, omnes mēdaces filij sunt diaboli. Et in acti. aposto. quem deus suscitauit a mortuis, cuius nos testes sumus, cuius rei uel suscitationis neutrū, & (ut aiūt) substātiuatū est cuius. Contingit antecēdes pro re stare, ubi relatiuū stat pro uoce, ut in Euange. Inuenimus Messīā quod interpretat christus. Tu ꝑo uocaberis cephas, quod est petrus. Iesus dixit surdo & muto, effeta, qd est aperire, rabi quod interpretat magister, & crucifixerūt eū in golgotha quod est caluarie locus, Dat deus aureolā, quod nomē habet ab

Ioannis Despauterij Niniuite.

auro. hic antecedens accipitur pro re ad quam significanda dicitio est in-
 dita, relatiuum vero accipitur pro dictione ipsa, & quia dicitio technice
 sumpta, aut ut dialectici nunc dicunt materialiter, est neutri generis,
 ideo relatiuum sic referens erit neutri generis sine uitio. Contra accidit
 nomen antecedens, per uoce seu dictione capi, relatiuo stante pro ipsa
 re. Quidam. ij. lib. fast. circa finem. Iamque duae restant noctes de mense secun-
 do, Marsque cito iunctis curribus urget equos. Ex uero positum perman-
 sit equiria nomen, Quae deus in capite praesitit ipse suo, neque est hic uiti-
 Equiria antecedens accipitur, per uoce quae refert equiria, per re. Sunt autem equis-
 ria quae e gallico uulgo torniameta noia. Item homo deducitur secundum alii-
 quos ab humo quae ex humo factus est, Iesus interpretatur saluator, quae nos
 saluauit. Eiusmodi relationes Alexandrini uocant impersonales, quia
 personalis est ubi antecedens & relatiuum pro eadem omnino re sumuntur.
 Impersonalis ubi non omnino pro eadem, ut is pro talis, ut qui, quae, quod
 pro qualis, quale ponitur, ut uirgo decepit adae quae peperit dei filium
 Emisti librum quae ego habui. Item manus meae quae uos fecerunt, clauis
 confixae sunt. Ecce iacet Petrus in sepulchro angusto, cui uix suf-
 ficiebat regio, Cice. Tactus est fulmine Romulus qui hanc urbem con-
 didit. haec orationes contra grammatice non peccant. Ideo de eis doctissimi
 mi non meminerunt, neque est ipsis imorandum quod Alexandrini faciunt
 Sic de demonstratione dicunt, ut haec herba crescit in horto meo &c.
 Sed quum ad latinitatem haec nugamenta nihil conferant, ualere sinamus
 ut illud, Cuncta timent hominem, quia praesidet ille creatis. ubi homo per
 natura magis stat quam pro quouis homine (ut aiunt) singulari, utrum
 autem natura hominis aliud sit quam homo, multis uerbis uerborum disputant
 philosophi, sic excusatur Boetij illud, Quid imbecillius homine,
 quos muscularum morsus necat, sed actum agimus. Adducit Thesali-
 sis simile ex Cicerone. Si tempus est ullum hominis occidendi, quae
 multa sunt. Ponitur relatiuum interdum sine antecedente Ouidiana Iuno
 Semele pellice, ipsa petenda mihi est, ipsam si maxima Iuno Rite uoc-
 cor perdam. In euangelio Ioannis, Domine si sustulisti illum dicito mihi ubi
 posuisti eum, in quibus orationibus, propter affectum odij uel amoris non
 exprimitur animus, quamuis ipsa & illum melius uideant demonstratiua pro noia
 quam relatiua. Quomodo pulchre intelligitur, uide in Iuuenale dicente, Sunt quae
 bus est sola uiuendi causa uoluptas. Horat. Argentum uestes gaetulo
 murice tinctae. Sunt quae non habeant, est quae non curat habere, sed quae
 quod sine duobus uerbis non ponitur, quia per coniunctionem copu-
 latiua resoluitur, relatiuum reciprocum sine antecedente poni nequit,
 neque antecedenti reciprocum erit annexum, quia inepte dicitur. Filium suum dili-
 git pater, suus. Dixi paulo ante uocem per uoce esse neutri generis, quod

sæpe uerū est, plerūq; tñ ut in generibus, pbauimus. etiā in eodē genere qd alias haberēt repiunt. nā Valla dicit sector q significat &c. sic Quintilianus & alij. Ad adiectiua uideo aliqñ relationē fieri p substantiua, qualitatē ipam dicēte qd abstractū uocāt, id primus notauit (qñtū scio) ut alia multa. Hora. in saty. vi. loquens de patre suo. Ipse mihi custos incorruptissimus oēs Circū doctores aderat. quid multa: pudicū (Qui primus uirtutis honos) seruabat ab omni Nō solū factū, uerū opprobrio quoq; turpi, qui subaudi pudor, & nota patrē optimū qualē iam difficulter inuenires. Regula intelligit de relatiua substantiæ, p quo Notādū, qd relatiuū, & quæ eius diuisio.

Relatiuū est illud qd rem ante latā iterū refert, ut cui cū dico, uideo Ioānē cui faueo. Relatiuū est duplex, substantiæ & accidentis. Relatiuū substantiæ est illud qd añcedēs substantiū refert, q sunt, q q qd nō q; singularis numeri nec qd, is suus ipse sui, ille, idē, alius, alter, reliquus & cetera, ceterū, sic Frācisus Niger. Regula autē nostra solū intelligit de q q qd, is, ipse, ille, idē. Ideo autē in sili casu nō semper ponunt, q; a diuersis ybis plerūq; regunt. Relatiuū accidentis est illud qd añcedēs adiectiuū refert, ut adiectiuū, qd addo, pter iā dicta ueluti Cæsar ē iustus q̄lis rex, & hęc cū añcedētibus semp cōueniūt in casu, ait Lācilottus, q; a uix dicit, Cæsar est iustus qualē uideo eē regem, consulant docti. ipse exemplum hoc nō ponit nec simile. Quaslis sine talis frequēissime ponit, nec pcedēte adiectiuo, licet Niger uideatur in dicta diffinitōe abnuere. Quinti. viij. Quis em nō sabet uasculū aliqd q̄le nunq; uiderit, facit, sed pōt intelligi tale, qd elegātius subicit, quot, quotuplus, q̄tuplex, tot, q̄tus, quātus, tātus, talis, q̄lis. Quotēnis docti raro utunt, licet Priscianus ponat biēnis, triēnis, septēnis & septuēnis lecta sunt. At totēnis, totuplus, totuplex, latinis sunt ignota, uerū de his als. Nūc ad id qd dicere uolo redeūdū est, relatiuū accidentis cū sequenti formabit, ut lena est impura q̄le scortū. Hora. tñ licēter dixit in epodo. Sed incitat pectus & māmē putres eqna quales ubera. Notauit eandē rem Nebriffensis. Alexander ponit relationē internā & externā, siue (ut ipse loquit) intrinsecā & extrinsecam, sed nihil ad grāmaticū, ideo supersedeo.

De relatiua Regula oratoria.

Quando relatiua præcedens subdis, eodem

Ponatur casu, quia verbo dantur eidem.

Quē scribo librū bonus est ego rectius aīo

Q; librū quē, uix tolerandū, sed lege profam.

B. iij